

Stanowisko Zarządu Związku Miast Polskich
w sprawie projektu zmian w prawie oświatowym

Związek Miast Polskich **kategorycznie protestuje** przeciwko resortowemu projektowi zmian w prawie oświatowym, które ignorują fakt, że – zgodnie z ustawami ustrojowymi – edukacja jest **zadaniem własnym** gmin i powiatów. Konstytucja zapewnia jednostkom samorządu terytorialnego samodzielność w realizacji zadań własnych, która podlega ochronie sądowej, do której coraz częściej musimy się odwoływać w sporach z kuratorami i MEiN. Sądy wielokrotnie orzekają na korzyść samorządu, wskazując na brak uzasadnienia dla decyzji kuratorów oraz ignorowanie przez nich sytuacji gminy lub powiatu.

Nasze oburzenie budzi fakt, że organy nadzoru pedagogicznego **podejmują decyzje** w sprawach, które **znacznie wykraczają poza kontrolę zgodności z prawem** (art. 171 Konstytucji), **nie ponosząc żadnej odpowiedzialności** za ich skutki. Wszystkie konsekwencje spadają na jednostki samorządu terytorialnego, które – jako organy prowadzące szkoły – pozbawiane są możliwości podejmowania decyzji zgodnie z zasadami racjonalności i efektywności, do których stosowania są zobowiązane.

Proponowane w projekcie kolejne zmiany odbierają organom prowadzącym szkoły znaczną część i tak już bardzo ograniczonej autonomii. Jest to szczególnie **nieuczciwe** w sytuacji, w której w ostatnich latach radykalnie wzrosła luka finansowa między wysokością subwencji oświatowej a znacznie szybciej rosnącymi wydatkami na oświatę, przede wszystkim na skutek nieuwzględniania przy jej obliczaniu rzeczywistych skutków podwyżek płac nauczycieli.

Wyrażamy też sprzeciw wobec użytego przez MEiN w odpowiedzi na uwagi Związku Powiatów Polskich sformułowania: „z przepisów Konstytucji RP nie wynika, aby sprawami dotyczącymi oświaty czy edukacji publicznej musiał się zajmować samorząd terytorialny”. Przypominamy, że obecnie, na podstawie ustaw ustrojowych, edukacja publiczna jest **zadaniem własnym** JST. Dopóki tak jest, **Konstytucja** wiąże z przekazaniem odpowiedzialności za konkretne zadania **gwarancje samodzielności** w ich wykonywaniu oraz **adekwatnych** do zakresu przekazanego zadania środków finansowych. Resort ignoruje również postanowienie Konstytucji, że **nadzór** nad działalnością JST jest sprawowany **wyłącznie na podstawie kryterium legalności**, powołując się na przesłanki, które nie mają nic wspólnego z przepisami prawa.

Podkreślamy, że sprzeciw wobec projektu wyrażają także związki zawodowe nauczycieli, środowisko rodziców i liczne organizacje obywatelskie.

* * *

Proponowane zmiany odbierają organom prowadzącym szkoły i przedszkola rolę podmiotu odpowiedzialnego za ich prawidłowe funkcjonowanie, rozszerzając niezgodnie z art. 171 Konstytucji rolę organu nadzoru pedagogicznego, który, nie ponosząc odpowiedzialności, ma podejmować decyzje nie dotyczące tych kwestii, do których jest powołany. Projekt spowoduje degradację organu prowadzącego do czynności administracyjnych, a nie zarządczych. Kategorycznie sprzeciwiamy się rozszerzeniu zapisów art. 89 o przesłanki całkowicie uznaniowe, co ma usankcjonować dotychczasowe, całkowicie pozaprawne – zdaniem sądów administracyjnych – działania kuratorów.

Planowane zmiany dodatkowo odbierają dyrektorom szkół autonomię, potrzebną do zarządzania placówkami, którymi kierują. Dyrektor straci rolę menadżera, a stanie się urzędnikiem kuratorskim. Nie zgadzamy się na zmiany składu komisji konkursowych w konkursach na dyrektorów placówek (zwiększenie do 5 głosów dla przedstawicieli kuratora, bez konieczności udziału w konkursie wszystkich przedstawicieli !). Dzisiejszy stan, choć także ogranicza liczbę przedstawicieli organu prowadzącego, zapewnia jednak równowagę między podmiotami reprezentowanymi w komisji.

Projekt wprowadza bezprecedensową ingerencję kuratora w realizację stosunku pracy między dyrektorem szkoły a organem prowadzącym szkołę, który jest jego pracodawcą.

Mimo wniosków strony samorządowej, MEiN nie przedstawił analiz, z których wynikałaby konieczność wprowadzenia tak niekorzystnych dla jednostek samorządu terytorialnego zmian.

Tarnów, 27 sierpnia 2021 r.

Za Zarząd
(-) Zygmunta Frankiewicza
PREZES ZWIĄZKU